

MÜ'MİN KARDEŞİN İÇİN DUA*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَرِيضٍ فَلْيُصَافِحْهُ
وَلْيَضَعْ يَدَهُ عَلَى جَبْهَتِهِ وَلْيَسْأَلْهُ كَيْفَ هُوَ
وَلْيُنْسِئْ لَهُ فِي الْأَجْلِ وَلْيَسْأَلْهُ أَنْ يَدْعُوَ لَهُ
فَإِنَّ دُعَاءَ الْمَرِيضِ كَدُعَاءِ الْمَلَائِكَةِ

(هـب . وضعفه عن جابر)

RE. 45/1 (*İzâ dehale ehadüküm alâ marîdin, felyusâfihhu, velyeda' yedehû alâ cebhetihî, velyes'elhü keyfe, velyünsi' lehû fi'l- ecel; velyes'elhü en yed'uve lehû, feinne duâe'l-marîdi keduâi'l- melâikeh.*)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

“—*Allâhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin- nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahibihîîî, ve sellim.*” (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Hasta Ziyaretinin Âdâbı

Beyhakî Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَرِيضٍ فَلْيُصَافِحْهُ
وَلْيَضَعْ يَدَهُ عَلَى جَبْهَتِهِ وَلْيَسْأَلْهُ كَيْفَ هُوَ
وَلْيُنْسِئْ لَهُ فِي الْأَجْلِ وَلْيَسْأَلْهُ أَنْ يَدْعُوَ لَهُ
فَإِنَّ دُعَاءَ الْمَرِيضِ كَدُعَاءِ الْمَلَائِكَةِ

(هـب . وضعفه عن جابر)

RE. 45/1 (*İzâ dehale ehadüküm alâ marîdin, felyusâfihhu, velyeda' yedehû alâ cebhetihî, velyes'elhü keyfe, velyünsi' lehû fi'l- ecel; velyes'elhü en yed'uve lehû, feinne duàe'l-marîdi keduài'l- melâikeh.*)

¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.541, no:9214; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.103, no:25191; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.116, no:1884.

(*Izâ de hale ehadüküm alâ marîdin, fe'l-yusâfihhu*) “Sizden biriniz bir hastanın ziyaretine gidip yanına girdiği zaman, onunla musafaha etsin, elini tutsun! (*Velyeda' yedehû alâ cebhetihî*) Sonra elini onun alınına koysun, (*velyes'elhü keyfe*) ‘Nasılsan?’ diye sorsun.

(*Velyünsi' lehû fi'l-ecel*) “Ona ölüm korkusunu unutturacak tavsiyelerde bulunsun!”

“—Nasılsın, Allah şifa versin, afiyet versin! İyi gördüm seni... Daha çok yaşarsın inşallah!” gibi güzel sözlerle taltif ederek o hastayı hoşlandırırsın. Ümit verici şeyler söylesin!

“—Ateşi var mı, sıhhati nasıl?” gibilerden elini alınına koysun; onun nasıl olduğunu, halini, hatırını sorsun ve ömrünün uzun olmasını Allah’tan dilesin, ‘Allah sana ömür versin, inşallah bu hastalıktan kurtulursun, nice yıllar yaşarsın...’ diye böylece dua eylesin!”

(*Velyes'elhü en yed'uve lehû*) “Hastadan kendisine dua etmesini istesin.”

“—Allah hastaların duasını kabul eder. Benim için dua et!” desin. (*Feinne duâe'l-marîdi keduâi'l-melâikeh*) “Çünkü hastanın duası meleklerin duası gibidir; makbuldür.”

Her ne kadar bu hadisi zayıf hadislerden addetmişlerse de ibadet değil, itikad da değil, bir duadan ibaret olan bir şey olduğu için naklinde beis yoktur demişler.

b. Misafir Rızkıyla Gelir

Deylemî Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

إِذَا دَخَلَ الضَّيْفُ عَلَى الْقَوْمِ دَخَلَ بِرِزْقِهِ

وَإِذَا خَرَجَ خَرَجَ بِمَغْفِرَةِ ذُنُوبِهِمْ

(الديلمى عن أنس)

RE. 45/2 (*İzâ dehale'd-dayfu alâ kavmin, dehale bi-rızkihî; ve izâ harace, harace bi-mağfireti zünûbihim.*)

(*İzâ dehale dayfu alâ kavmin*) “ Bir kavme bir misafir geldiği zaman, (*dehale bi-rızkihî*) gelen misafir rızkıyla gelir.” Yani misafirden korkmayın, sizden bir şey gidecek değil; misafir rızkıyla gelir.

(*Ve izâ harace*) “Misafirlik bitip de evden kalkıp gideceği zaman da, (*harace bi-mağfireti zünûbihim*) misafir edenlerin, ev sahiplerinin günahlarını affettirip, onları mağfiret ettirip öyle gider.” Bu büyük bir tebşirattır.

Onun için Hz. İbrahim AS'ın sıfatlarından birisi, sehâvetti, cömertlikti. Sofrasında yalnız olarak yemek yemezmiş. Daima aramış, uzak mesafelere kadar giderek, bir misafir bulup getirmeye çalışırmış.

² Sehâvî, *Makâsîdü'l-Hasene*, c.I, s.85, no:62; Enes RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.242, no:25836; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.88, no:227; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.111, s.128, no:1899.

Onun için misafirin iyisine kötüsüne bakılmaz, kim olursa olsun... Tabii iyisi olursa başka da, misafir Müslüman olmasa bile reddetmemeli!

“—Bu gâvurdur, dinsizdir, ne işi var benim evimde?” diyerek onu çevirmemeli!

İbrahim AS’a bir gâvur geldi, ona din teklif etti.

O dedi ki:

“—Hayır, kabul etmem dinini...”

“—E hadi git, ben de sana ekmek vermem!” dedi. Gittikten sonra İbrahim AS’a Cenâb-ı Hak vahyetti ki:

“—Yâ İbrahim, ben bu gâvuru doksan senedir besliyorum. Sana bir gün misafir geldi de bir yemek vermedin bu adama!” buyurdu,

Bunun üzerine İbrâhim AS üzüldü. Gâvurun arkasından gitti, onu yoldan çevirdi. Durumu anlattı, onu evine davet etti.

“—Senin yüzünden Rabbim beni ikaz etti.” dedi.

Gâvur çok etkilendi. Ne güzel dininiz varmış. Benim gibi bir inanmayan bir kimse için Rabbin seni ikaz etmiş diye kalbi yumuşadı.

“—*Lâ ilâhe illa’llâh, İbrâhim halîlu’llâh!*” diyerek imanla müşerref oldu.

Onun için, misafir kim olursa olsun, onu haliyle kabul etmeli; kendi haline göre yapacağı ikramı yapmalı!

c. Mü'minin Kabirdeki Hali

İbn-i Mâce, İbn-i Hibbân ve Ziyâü'l-Makdîsî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

إِذَا دَخَلَ الْمَيِّتُ الْقَبْرَ مُثِلَّتْ لَهُ الشَّمْسُ

عِنْدَ غُرُوبِهَا فَيَجْلِسُ يَمْسَحُ

عَيْنَيْهِ وَيَقُولُ دَعُونِي أُصَلِّي

(هـ . حب . ض . عن جابر)

RE. 45/3 (*İzâ dehale'l-meyyitü'l-kabre, müssilet lehü'ş-şemsü inde gurûbihâ, ve yeclisü yemsehu ayneyhi, ve yekülü deünî usallî.*) (*İzâ dehale'l-meyyitü'l-kabre*) “Mevtâ, vefat etmiş olan kimse kabre konulduğu zaman, (*müssilet lehü'ş-şemsü inde gurûbihâ*) ona sanki güneş batıyormuş gibi gösterilir, öyle temsil olunur. O kabre girdikten sonra şöyle bir kalkar, ona güneş batıyormuş, ikindinin vakti geçiyormuş gibi gelir. Öyle gösterilir.”

(*Ve yeclisü yemsehu ayneyhi*) “Gözlerini ovuşturarak oturup bir taraftan, ‘Vay, uyumuşum kalmışım...’ filan gibi gözlerini ovuşturarak; (*ve yekülü deünî usallî*)

³ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.325, no:4262; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.385, no:3116; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.318, no:1258; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.III, s.129, no:1901.

‘Bırakın beni kalkayım, ikinci namazımı kılayım; güneş neredeyse batmak üzere...’ filan diye namaz kılma telaşında olur.”

Hız. Peygamber SAS Mi’rac’a giderken Musa AS’a uğramıştı da Musa AS’ı kabrinde namaz kılarken görmüştü. Yani cesetleri her ne kadar toprağa inkılâb etse de Müslümanlar ruhen namazdalar dâimâ... Bu dünyadayken ruhumuz bu ibadete alıştığı için, kabirde de ibadetini yapacak. İnşallah bunlar dolayısıyla, cennet-i a’lâsını Cenab-ı Hak cümlemize ikram edecek.

Akşam bir misafirimiz vardı bizim. Ciddeli kendisi, bu kitap da oradaydı. Aldı eline, şöyle bakar oldu. Galiba şuralarda bir yere rast geldi, bir hadisi okuyordu. Biz de bunları daima okuyoruz ama hatırdan kaçıyor. Ama hatırımda kalan kısım şöyle:

İslamiyet’in parlak devirleri; sahabe devri, tabiin devri, tebe-i tabiin devri, müctehitler devri... O zaman İslamiyet çok coşkun, her tarafta böyle deniz gibi kaynıyor Müslümanlık... Fakat o devirler geçecek, bir devir gelecek ki fitne devri... O fitne devrinde insanlar Kuran okuyacaklar, öğrenecek ve öğretecekler. Ama garaz için öğrenecekler, Allah için, lillah için değil.

Sonra soruyorlar Peygamber Efendimiz’e:

“—Bunlar bizim ümmetten mi?”

“—Evet, Ümmet-i Muhammed’den... Bunlar cehenneme odun olacaklar.” diyor.

Allah öyle riyakârane amel nasib etmesin... Hepimizi muhafaza etsin...

Halisâne muhlisâne ibadet edenler, yarın ahirette, gözlerini yumduktan sonra, bu ibadetleri zevk içerisinde yaşayacaklar. İbadetten insanlar mânevî bir zevk alırlar.

Onun için, bir kitapta okudum da, çok hoşuma gitti. Diyor ki: Dünyada çeşit zevkler var küçüklükten ihtiyarlığa kadar... Kimisi paranın peşinde zevk alır, kimisi malın peşinde zevk alır, kimisi kadının peşinde zevk alır, çoluk çocuktan zevk alır, kimisi mevkilerle zevklenir. İşte çeşit çeşit zevkler.

Hitabet zevkleri... Sonra bir de meselâ büyük rütbelere sahip olan insanların zevkleri... Bir de mesela kumandanların düşmanı önüne katıp da kovaladığı vakitteki zevk... Düşman gidiyor Akdeniz'e doğru, kaçıyor, bu artık kim bilir ne kadar zevk alıyor.

Fakat bu zevklerin hepsi fani. Bir gün gelir ya bir inkılap, ya bir hastalık, ya bir maraz, bir dert, insana her şeyi unutturur.

Hatta şimdi bana haber geldi, bizim arkadaşlarımızdan birisi var, çok musalli, mütedeyyin, cömert, belki yirmiden fazla haccı da var... Şimdi namaz kılamıyor bir durumda... Kendisinin de haberi yok yani, mes'ul değil, mes'uliyetten kurtulmuş, irade elden gitmiş. Son günlerini bekliyor yani. Böyle bir durumda.

Demek insanda her şey fani. Servet de gitti, bilmem ne de gitti, gitti. Ameli şimdi onun neyse, o ameliyle haşrolacak o insan... Binaen aleyh bu zevklerin hepsi bitti. İnsan tabii para

dağıtırken bir zevk alır, bu adam çok para dağıtıyordu, çok çocuk okutuyordu. Bir zevk bundan alıyordu tabii, bu zevk ile bunları yapıyordu, ama bugün o zevklerin hepsi tükenmiştir.

Yalnız bir zevk var, ibadetin zevki, maarif zevki, müşahede zevki diyorlar ki bu zevkte nihayet yok... Bu zevk işte insanı öldükten sonra da ibadet ettirecek mezarında, ondan sonra Cenâb-ı Hakk'ın müşâhedesiyle, gayb alemlerinde ömrü geçecek. Allah cümlemizi bu hakîkî müşahedeleri seyreden zümreye dâhil eylesin...

ç. Ev Sahibi Evin Emiridir

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

إِذَا دَخَلَ قَوْمٌ مَنْزِلَ رَجُلٍ كَانَ رَبُّ الْمَنْزِلِ

أَمِيرَهُمْ حَتَّى يَخْرُجُوا مِنْ مَنْزِلِهِ وَطَاعَتِهِ وَاجِبَةٌ

(الديلمى عن أبى هريرة)

RE. 45/5 (*İzâ dehale kavmun menzile raculin, kâne rabbü'l-menzili emîrehüm, hattâ yahrucû min menzilihî, ve tâatuhû aleyhim vâcibetün.*)

⁴Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.III, s.424, no:902; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.37, no:24817; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.131, no:1908.

(*İzâ de hale kavmün menzile raculin*) “Bir gurup insan bir arkadaşlarının, bir adamın evine konuk geldikleri, misafir oldukları zaman...”

Hepsinin başkanı kim olur?

(*Kâne rabbü’l-menzili emîrehüm*) “Evin sahibi o misafirlerin hepsinin emiri, komutanı, başkanı olur; söz onundur, ferman, buyruk onundur, ev sahibinindir. (*Hattâ yahrucu min menzilihî*) O topluluk o adamın evinden çıkıncaya kadar durum böyledir. (*Ve tâatuhû aleyhim vâcibetün*) O misafirlerin o ev sahibinin emrine uymaları vaciptir, boyunlarının borcudur. Sözü dinlemeleri gerekir.”

İslâmiyet’i hakikaten öğrenmek isteyen her Müslümana hadis ilmini bilmek farzdır desem yerindedir. İlm-i hadisi bilmeyen insanın Müslümanlığı çok zayıftır. Bunlar tabii hep bilmekle olmaz, Efendimiz’in zamanındaki sahabeler okumak bilmiyordu, fakat Efendimiz’in sözlerini kulaklarına alıp, içlerine yerleştirerek, o suretle de hepsi cihanın alimleri olmuşlardı.

Bu sefer Bağdat’ta Cenab-ı Hak nasib etti. Orada Huzeyfetü’l-Yemânî Hazretleri’ni, Selman-ı Fârisî Hazretleri’ni ve Câbir ibn-i Abdullah Hazretleri’ni ziyaret nasib oldu. Sahabe-i kirâmdandı bunlar. Kabirleri de çok asude, şöyle rahat, çok zevk verici bir halleri var.

Meselâ, ötekilerin kabirleri çok saltanatlı... Bir türbe yapılmış, insan türbeye bakmaya vakit bulamıyor etrafındaki parlaklıklardan...

O kadar fahiş ziynetler yapmışlar. Kubbelere altınla kaplı, bilmem neler neler...

Ama bunlarınki gayet sade, hiçbir şey yok! Yalnız kendilerinin örtüleri var üzerlerinde... İnsan içeriye girince yüreği mest oluyor yani... Çünkü ölü demek abes, tam hayatta insanlar... İnsan hayattayken onlardan nasıl feyz alıyorsa, yine aynı feyzi orada da alıyor.

Binaen aleyh, böyle bir kavmin evine girdiğiniz vakitte, onun evinden çıkıncaya kadar, o evin sahibi o cemaatin emiridir. Bu emire itaat etmek o misafirlere vaciptir. Evin sahibi ne derse o olacak artık. Sana neresini gösterdiyse, orada oturman lazım. Ne getirdiyse, onu yemen lazım. Nasıl ikram ettiyse ona razı olman lazım. Yalnız suya, yastığa, tuza hakkı varmış istemeye...

d. İzinsiz Eve Giren Kimse

İbnü'n-Neccâr, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:⁵

إِذَا دَخَلَ عَلَيْكُمُ السَّائِلُ بِغَيْرِ إِذْنٍ فَلَا تُطْعِمُوهُ

(ابن النجار عن عائشة وهو مما بيَّض له الديلمي)

RE. 45/6 (*İzâ dehale aleykümü's-sâilü bi-gayri iznin, felâ tut'imûhu.*)

⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.318, no:1259; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.400, no:16252; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.131, no:1907.

(*İzâ dehale aleykümü's-sâilü bi-gayri iznin*)
“Sizden birinizin evinize bir dilenci, sizin izniniz olmadan girerse, izinsiz girerse, (*felâ tut'imûhu*) ona bir şey yedirmeyin, içirmeyin; istediğini de vermeyin!” Çünkü o izinsiz geldi içeriye...

Allah affetsin cümlemizi...

e. Duada Kararlı Olmak

Buharî, Müslim, Ahmed ibn-i Hanbel ve Neseî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيَعِزِّمِ الْمَسْأَلَةَ فِي
الدُّعَاءِ وَلَا يَقُلْ اَللّٰهُمَّ اِنْ شِئْتَ
فَاعْطِنِيْ فَاِنَّ اَللّٰهَ لَا مُسْتَكْرِهَ لَهُ

(ش. حم. خ. م. ن. عن أنس)

RE. 45/7 (*İzâ deà ehadüküm felya'zimi'l-mes'elele fi'd-duâi, ve lâ yekul: Allâhümme in şî'te feâtinî, feinna'llâhe lâ müstekrihe lehû.*)

⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.XIX, s.413, no:5863; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.174, no:4837; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.101, no:11999; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.151, no:10420; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.316, no:1245; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.283, no:6376; Musannef, *İbn-i Ebî Şeybe*, c.X, s.198, no:29772; Buharî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.213, no:608; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.72, no:3179; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.139, no:1924.

(*Izâ deà ehadüküm*) “Sizden biriniz dua ettiği zaman...” El açıp Allah’tan bir şeyler istiyoruz, buna dua etmek diyoruz. (*Felya’zimi’l-meselete fi’d-duâi*) “İsteğinde azimli olsun!”

“—Ver yâ Rabbi, ihsan et yâ Rabbi...” diye duasını candan, kuvvetli, istekli ve şevkli olarak ille istiyorum gibi bir duyguyla azimli olarak yapsın.

(*Ve lâ yekul: Allâhümme in şî’te feâtinî*) “Yâ Rabbi, istersen bana şunu ver, istemezsen verme!’ tarzında söyleyerek istemesin! ‘Şunu istiyorum yâ Rabbi’ diye azimli söylesin!”

(*Feinna’llâhe lâ müstekrihe lehû*) Cenâb-ı Hak onun böyle dua etmesinden rahatsız olmaz.”

Bağdat’ta gördük, adamlar Abdülkâdir-i Geylânî türbesine gelmişler. Türbe dışarıda, büyük, demir parmaklıklarla, kafeslerle de süslü. Tutmuş, adeta koparacak demiri, böyle sallıyor. Tabii içinden de bir şey istiyor. Diyor ki:

“—Benim bu işimi senden istiyorum, sen bunu yap!” diyor.

Halbuki bunların hepsi hem bid’attır, hem günahdır. İstenilen şey yalnız Allah’tan istenir. Allah’tan istemekte vasıta olur. Ona vasıta olmasını arz edersin. Yoksa ondan istersen, şirke kadar gider iş...

Bütün mahlûkat kuldân ibarettir. Kulluktur vazifesi... Vermek kudretinde değildir kimse ama ilticâda vesile olur; “Yâ Rabbi bunu istiyor, bunu buna lütfet!” diye ilticada bulunur.

Peygamber SAS'den de isterken, vesile ol diyerek istenir.

“—Yâ Rasûlallah, bunu bana ver!” dersin şirk olur, günah olur.

“—Yâ Rasûlallah, Cenab-ı Hak'tan bu dileğim var, fakat ona söyleyecek yüzüm yok, ben sana geldim. Sen benim bu işime vesile ol da Cenâb-ı Hak bana bunu lütfetsin!” diyebilirsin. Araya bir vesile sokuyorsun, ondan isteme değil.

f. Kendi Duasına Âmin Demek

Deylemî ve İbn-i Adiy, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيُؤَمِّنْ عَلَى دُعَائِهِ نَفْسِهِ

(عد. عن أبي هريرة، وهو مما بيض له الديلمي)

RE. 45/8 (*İzâ deâ ehadüküm, felyüemmin alâ duâi nefsihî.*) (*İzâ deâ ehadüküm*) “Sizden biriniz dua ettiği zaman, (*felyüemmin alâ duâi nefsihî*) kendisinin duasına kendisi de âmîn desin.”

(Âmîn) “Duamı kabul et!” demek. Başkası dua ederken “Âmîn...” dediğimiz gibi, kendi duamıza da “Âmîn...” demekle Cenâb-ı Peygamber bizi vazifelendiriyor.

⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.316, no:1250; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd- Duafâ*, c.IV, s.108; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.72, no:3180; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.139, no:1923.

g. Mü'min Kardeşinin Arkasından Dua Etmek

Müslim, Ümmü'd-Derdâ RA'dan; Harâitî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

إِذَا دَعَا الرَّجُلُ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ
قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ وَلَكَ بِمِثْلِهِ

(م. عن أم الدرداء؛ الخرائطي عن أبي هريرة)

RE. 45/9 (*İzâ dea'r-raculü li-ahihî bi-zahri'l-gaybi, kàleti'l-melâiketü: Ve leke bi-mislihî*)

(*İzâ dea'r-raculü li-ahihî bi-zahri'l-gaybi*)

“Bir kimse mü'min kardeşine onun olmadığı yerde, gıyabında dua ederse, arkasından dua ederse; (*kàleti'l-melâiketü: Ve leke bi-mislihî*) melekler derler ki: Ona istediğin şeyin bir mislini Allah sana da versin!”

Duanın en güzeli, kardeşin için arkasından ettiğin duadır. Meselâ bir fakir kardeşin var;

⁸ Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.269, no:4912; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.331, no:1311; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXV, s.126; Ümmü'd-Derdâ RA'dan.

Temâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.49, no:101; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.III, s.308, no:1369; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.106, no:3360; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.143, no:1930.

“—Yâ Rabbi, benim şu fakir kardeşime hayırlı rızıklar ver, mal mülk ver!” diyorsun.

Hasta bir kardeşin var;

“—Yâ Rabbi, sen şu hasta kardeşimi iyileştir.” diyorsun. Öteki kardeşin meselâ işsiz;

“—Yâ Rabbi, şu işsiz kardeşime bir iş ihsan eyle...” diye dua ediyorsun.

Sen kardeşlerin için kime ne istiyorsan, bir melek de diyor ki:

“—Yâ Rabbi, buna da ver bu kadar, istediği kadar!”

Sen kendi dilinle kardeşine istiyorsun, sana da melek istiyor. Elbette meleğin duası senin duandan daha hayırlıdır. Binaen aleyh kardeşine iste ki, sana da verilsin.

h. Kadının Kocasına İcâbet Etmesi

Neseî, Begavî, İbn-i Hibbân, Taberânî, Beyhakî, Ziyâü'l- Makdîsî ve Tirmizî, Talk ibn-i Ali RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

إِذَا دَعَا الرَّجُلُ زَوْجَتَهُ لِحَاجَتِهِ
فَلْتَأْتِهِ وَإِنْ كَانَتْ عَلَى التَّنُّورِ

(ن.غ. حب. طب. ق. ض. ت. حسن صحيح عن طلق بن علي)

RE. 45/10 (*İzâ dea'r-racülü zevcetehû li-hacetihî, felte'tihî ve in kânet ale't-tennûr.*)

(*Izâ dea'r-racülü zevcete hû li-hacetihî*) “Bir kimse haceti için zevcesini çağırduğunda, (*felte'tihî ve in kânet ale't-tennûr*) tandır üzerinde de olsa ona gelsin!”

Yani ekmek pişiriyor fırında... Fırında ekmek pişirirken eğer ekmek kocasına aitse, “Ekmeği bırak da gel!” dediği vakitte bırakıp gider. Ama pişirilen ekmek ammeye ait bir ekmekse, ekmeğinin yanmasından mes'ul olacağı için itaat etmeyebilir.

Bu kadınlar için büyük bir ders levhası... Hiçbir kadın, hangi hizmette olursa olsun, kocasına muhalefet etmemeli! Kocasının emrine itaat etmeye çalışmalı!

i. Deve Üzerinde Bile Olsa İcabet Etsin!

Bezzâr, Zeyd ibn-i Erkam RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ
فَلْتُجِبْ وَإِنْ كَانَتْ عَلَى ظَهْرِ قَتَبٍ

(البزار عن زيد بن أرقم، وصح)

⁹ Tirmizî, *Sünen*, IV, s.387, no:1080; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.331, no:8240; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.292, no:14487; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.313, no:8971; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.473, no:4165; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.IV, s.306, no:17420; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.255, no:170; Talk ibn-i Ali RA'dan.

¹⁰ Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.571, no:7660; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.I, s.89, no:231; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.142, no:1928.

RE. 45/11 (*İzâ dea'r-racülü'mraetehû ilâ firâşihî, feltücib ve in kânet alâ zahri katebin.*)

(*İzâ dea'r-racülü'mraetehû ilâ firâşihî*)

“Bir kimse zevcesini yatağına çağırdığında, (*feltücib ve in kânet alâ zahri katebin*) o kadın deve sırtında da olsa davetine icabet etsin!”

Kadın meselâ deveye binmiş, bir yere gidecek, nereye gidecekse... Kocasını gel diyor. Deveye inip binmesi zor. Bu zorluğa katlanacak, onun emrine itaat edecek.

j. Beyine İcabet Etmeyen Lânete Uğrar

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim ve Ebû Dâvud, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ فَبَاتَ
غَضْبَانَ عَلَيْهَا لَعْنَتُهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تَصْبِحَ

(حم.خ.م.د. عن أبي هريرة)

RE. 45/12 (*İzâ dea'r-racülü'mraetehû ilâ firâşihî, feebet, febâte gadbâne aleyhâ, leanethe'l-melâiketü hattâ tusbiha.*)

¹¹ Buhârî, *Sahîh*, c.XI, s.14, no:2998; Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.303, no:2596; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VI, s.43, no:1829; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.439, no:9669; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.292, no:14485; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.86, no:4296; Ebû, Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.57, no:6196; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.76; Ebû Hüreyre RA'dan.

(*İzâ dea'r-racülü'mraetehû ilâ firâşihî, feebet*)
“Bir kimse zevcesini yatağına çağırdığında gelmez, yüz çevirir de (*febâte gadbâne aleyhâ*) kocası ona öfkeli olarak gecelerse; (*leanethe'l- melâiketü hattâ tusbiha*) sabah oluncaya kadar melekler o kadına lânet eder.”

Erkeğin hanımı üzerinde hakkı vardır. Davet ettiği zaman icabet etmesi gerekir. İcabet etmezse, meleklerin lânetine uğrar.

Allah kusurlarımızı affetsin...

k. Dua Ederken İki Elinizi Açın!

İbn-i Mâce, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

إِذَا دَعَوْتَ اللَّهَ فَادْعُ اللَّهَ بِبَطْنِ كَفَيْكَ وَلَا تَدْعُ
بِظُهُورِهِمَا فَإِذَا فَرَعْتَ فَاْمَسْحُ بِهِ مَا وَجْهَكَ

(هـ. وابن نصر عن ابن عباس)

RE. 45/13 (*İzâ deavte'llàhe fe'd'ullàhe bi-batni keffeyke, velâ ted'u bi-zuhûrihimâ, feizâ ferağte, fe'msah bihimâ vecheke.*)

¹² İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.22, no:1171; Mervezî, *Salâtü'l-Vitr*, c.I, s.111, no:74; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.368; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.80, no:3231; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.145, no:1936.

(*Izâ deavte'llâhe bi-batni keffeyke*) “Allah’a dua ettiğinde iki elinin içini yukarı açarak dua et! (*Velâ ted’u bi-zuhûrihimâ*) Sakın böyle onların dışları ile dua etme! (*Feizâ ferağte, fe’msah bihimâ vecheke*) Duayı bitirdiğinde de iki elinle yüzünü mesh et!”

Bundan murat tefe’üldür. Yâni avuçların rahmet-i ilahî ile, berekât-ı ilâhî ile doldu da, bundan vücudun da istifade etsin diye yüzünden aşağıya sürüyorsun.

Fakat kıtlık zamanlarında yağmur duaları yapılırken veyahut bir afet gelir, Allah esirgeye, bu afetin def’i için dua edildiği vakitte, eller tersine olarak böyle dua edilir. Yâni;

“—Yâ Rabbi, yağmurunu böyle inzal et! Afetini bizden kaldırır!” mânâsına...

I. Ehl-i Kitap İçin Dua

İbn-i Adiy, İbn-i Asâkir ve Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

إِذَا دَعَوْتُمْ لِأَحَدٍ مِنَ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى
فَقُولُوا أَكْثَرَ اللَّهِ مَالَكَ وَوَلَدَكَ

(عد.كر. والديلمي عن ابن عمر)

¹³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.271, no:1052; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LV, s.208; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.178; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VIII, s.342, no:1600; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.189, no:6097; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.III, s.146, no:1939.

RE. 45/14 (*İzâ deavtüm li-ehadin mine'l-yehudi ve'n-nasârâ, fekülû: Eksera'llàhu mâleke ve veledেকে.*)

(*İzâ deavtüm li-ehadin mine'l-yehudi ve'n-nasârâ*) Siz Yahud ve Nesara'ya dua etmek istediğiniz vakitte, komşuluk, iş arkadaşlığı gibi sebeplerle onların gönlünü hoş etmek istediğinizde, (*fekülû:Eksera'llàhu mâleke*) “Allah senin malını ve çocuklarını çok etsin!” diye dua ediniz.”

Çünkü mal çok oldukça, çocukları da çok oldukça, belâsı da o nisbette çoğalacaktır. Bu onun lehine değil aleyhinedir. Allah muhafaza etsin... Peygamber SAS buyurmuşlar ki:¹⁴

نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ

(حم. حب. ك. طس. ش. ع. هب. كر. عن عمرو بن العاص)

(*Ni'me'l-mâlû's-sàlih, li'r-racüli's-sàlih*) “Sàlih, iyi bir insan için helâl, sàlih bir mal ne güzel şeydir.”

Bu Bursa'daki Hüdavendigâr Hazretleri'nin camisinde koca bir levha ile yazılıdır, küçüklükten beri ezberimde kalmıştır.

Geçen Cuma veyahut Cumartesi günü Bekir Hâkî Efendi¹⁵ vaaz etmiş, birisi nakletti bana. Bu vaazında anlatmış:

Peygamber SAS Efendimiz ahabdan birisini çağırmış:

“—Seni harbe yollayacağım bir yere! Silahını, bıçağını al, tedarigini yap ve gel!” demiş.

O adam da hazırlanmış, gelmiş. Rasûlullah Efendimiz ona;

“—Sana şimdi biraz da para vereceğim.” demiş.

Adam demiş ki:

“—Yâ Rasûlallah! Biz *fî sebîli'llâh* muhaceret ettik de geldik Mekke'den... Paraya, pula ihtiyacımız olsaydı, orada mallarımızı, mülklerimizi bırakıp da gelmezdik. Paraya, pula ihtiyacımız yok!” demiş.

¹⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.197, no: 17798; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.6, no:3210; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.3, no:2130; Buhârî, *el-Edebü'l- Müfred*, c.I, s.112, no:299; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.291, no:3189; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.263, no:7336; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.18, no:22628; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.91, no:1248; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.259, no:1315; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.186; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.316, no:1061; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XIII, s.268, no:5284; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *İslâhu'l-Mâl*, c.I, s.32, no:43; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.IV, s.653; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.143, no:100019; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.257, no:6757; Beyhakî, *el-Âdâb*, c.III, s.86, no:791; Amr ibnü'l-As RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1821, no:2823; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XXIII, s.348, no:26199.

¹⁵ Bekir Hâkî YENER: 1882'de Dağistan'da doğdu. 1900'de önce Van'a, sonra Tokat Zile'ye göç ettiler. Dinî tahsiline Tokat'ta başladı.1912'de İstanbul'a gitti, tahsilini orada tamamladı. Medresetü'l-Kuzâtı başarıyla bitirerek kadı olma hakkını elde etti. Hadis, Siyer ve Arap Edebiyatı konularında kendini yetiştirdi. Medreselerde hocalık yaptı. Medreseler kapandıktan sonra dokuz yıl avukatlık yaptı. 1939-1949 yılları arasında İstanbul Müftülüğünde çalıştı. Eminönü müftülüğü (1954-1960) ve İstanbul müftülüğü (1960-1961, 1965-1966) görevlerinde bulundu. Vaizlik yaptı (1966-1972). 4 Mart 1975'te doksan üç yaşında vefat etti ve Edirnekapı Kabristanı'na defnedildi.

O zaman Rasûlüllah Efendimiz demiş ki:

نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ

(حم . حب . ك . طس . ش . ع . هب . كر . عن عمرو بن العاص)

(*Ni'me'l-mâlû's-sàlih, li'r-racüli's-sàlih*)
“Sàlih, iyi bir insan için helâl para, sàlih bir mal ne güzel şeydir.”

Dünyasını da kazandırır ahiretini de kazandırır. Ama sàlih olmazsa, Allah esirgeye, dünyası da perişan ahireti de perişan olur.

Demek ki malının çokluğu, saadetine dalâlet etmiyor. Eğer saadetine delâlet etseydi, Peygamber SAS Efendimiz, “Yahudiye malın çok olsun diye dua et!” demezdi. Çünkü görüyoruz paraları, sàlih olmayan insanlarda ne büyük felâketler doğuruyor. Allah'ı da unutturuyor adamlara, Peygamberi de unutturuyor, dini de unutturuyor; büsbütün bir acayip mahlûk oluyor.

m. Düğün Yemeğine İcâbet Edin!

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud ve İbn-i Hibbân, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶

إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْوَلِيمَةِ فَلْيَأْتِهَا

(مالك، حم . خ . م . د . حب . عن ابن عمر)

RE. 45/15 (*İzâ düiye ehadüküm ile'l-velîmeti, felye'tihâ.*)

(*İzâ düiye ehadüküm ile'l-velîmeti*)
“Sizden biriniz *velîme*'ye, düğün yemeğine çağrıldığında, (*felye'tihâ*) gitsin!”

Gitmemelik etmesin; çünkü mü'minin mü'mine altı hakkı var. O altı haktan birisi davetine icabet etmektir. Cenazesine de icabet etmektir. Yani iyi günlerinde de, zor günlerinde de yanında olmaktır. İyi günlerinde adam cemiyet yapacak. Gitmezsen insanlık hakkını, komşuluk hakkını, dostluk hakkını kaybetmiş olursun.

Bu sebeple şimdi bize gelmişler, salı günü için Beşiktaş'taki Yahya Efendi Dergâhı'na davet ediyorlar. Aşûre yapacaklarmış. O aşûreye çağırıyorlar;

“—Hocaefendi, siz de şeref vermez misiniz?” diye.

Geçen sene takılmıştım ben onlara:

“—Siz hep burada yapıyorsunuz, bizde de yapmaz mısınız?” diye.

¹⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.XVI, s.163, no:4775; Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.277, no:2574; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.176, no:3247; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.20, no:4712; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.192, no:2205; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.104, no:5294; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.261, no:14294; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.140, no:6608; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.46, no:2567; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.387, no:788; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Demişler ki:

“–İsterlerse bir gün versinler, onların camisinde de yapalım bu aşureyi!”

Hanımlar bunlar, dışarıdan gelme. İstanbullu değil. Ben de dedim:

“–Eh bize de yapsınlar bir gün...”

Gelecek pazara bizim camimizde yapsak olur mu acaba bu aşûreyi? Onlar yapacak. Teşkilatları var onların. Ben de istiyordum ama, bizde ne onu pişirecek kadar kazan var, ne takım taklavat var. O dergâhın vakıfları var, vaktiyle tedarik edilmiş, ondan yapıyorlar.

Şimdi düşündüm, deminden beri onu hesap ediyorum. Şöyle güzel beyaz naylon örtüler alsak, caminin içine sersek... Cemaat de iki tarafına karşılıklı otursalar... Yüz-yüz elli kişiyi alır diye hesapladım. O yeter gibilerden... Bilmem artık bir dedikodu olur mu? Aşuredir, inşallah bir sıkıntı olmaz!

n. Davete İcâbet Edin!

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî ve İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷

إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى طَعَامٍ فَلْيُجِبْ فَإِنْ كَانَ
مُفْطِرًا فَلْيَأْكُلْ وَإِنْ كَانَ صَائِمًا فَلْيُصَلِّ

(حم.م.د.ت.حب.عن أبي هريرة)

RE. 45/16 (*İzâ duiye ehadüküm ilâ taàmin, felyüçib; fein kâne muftıran, felye'kül; ve in kâne sàimen, felyusalli.*)

(*İzâ duiye ehadüküm ilâ taàmin*) “Sizden biri bir yemeğe davet edildiğinde, (*felyüçib*) gitsin. (*Fein kâne muftıran, felye'kül*) Oruçlu değilse, otursun yesin! (*Ve in kâne sàimen, felyusalli*) Oruçlu ise, otursun, onun için dua etsin!”

Şimdi bakın, bir davet gene... Yemeğe çağırıldığınız vakitte, öğlen yemeği falan meselâ, oruçlu değilseniz, yersiniz. Oruçlu iseniz, oradaki o yemeğin sahibine ve oradaki cemaate dua edersiniz.

Buradaki salâttan murat duadır. “Allah sizin yemeklerinize bereket versin, vücutlarınıza afiyet versin!” diyerekten bir dua etmekle mükellef...

¹⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.231, no:10563; Deylemî, *Müsnedü'l- Firdevs*, c.I, s.338, no:1347; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.81, no:6158; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXIII, s.200, no:7285; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.287, no:2584; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.259, no:711; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VI, s.455, no:2104; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.507, no:10593; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.263, no:14309; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.120, no:Beğavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.300; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.345; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.243, no:3270; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.129, no:6066; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.424, no:6036; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.50, no:2571; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.303, no:2813; Ebû Hüreyre RA'dan.

Eğer bu oruç nezir orucuysa, vacib bir oruçsa... Meselâ kaza ediyor Ramazan orucunu, tutamadığı oruçlar var; bozulmaz. Fakat nafile bir oruçsa, nafile oruçların bozulmasına cevaz var.

Meselâ, dostunuz sizi yemeğe davet ettiği vakitte, sizin oruçlu olduğunuzu bilmiyor, gittiniz. Sizin de yemek yemenizi istiyor.

Eğer yemek yememenizden üzülecekse, orucu bozup yemeği yemek efdal diyorlar. Eğer üzülmecekse, beis yok... Bozarsanız, onun yerine tutarsınız. Nafilenin yerine vacib olur bu sefer. Nafilenin sevabı başka, vacibin sevabı başka... Hatta iki bin diye bir rakam da kalmış hatırımda... İki bin fazla fazilet varmış, kardeşinin gönlünü yaptığı için.

o. Camide Bit Öldürmeyin!

Abdürrezzak, Yahyâ ibn-i Ebî Kesîr RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸

إِذَا رَأَى أَحَدَكُمْ الْقَمْلَةَ فَلَا يَقْتُلْهَا

فِي الْمَسْجِدِ وَلَكِنْ لِيَصِرَّهَا

فِي ثَوْبِهِ فَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقْتُلْهَا

(عب . عن يحيى بن أبي كثير)

RE. 45/17 (Izâ raâ ehadükümü'l-kamlete, felâ yaktülhâ fi'l- mescid; ve lâkin li-yasırrehâ fî sevbihî, feizâ harace felyaktülhâ.)

(*Izâ raâ ehadükümü'l-kamlete*) “Sizden biri mescidde iken bit gördüğünde, (*felâ yaktülhâ fi'l-mescid*) mescidde onu öldürmesin. (ve *lâkin li-yaşırrehâ fî sevbihi*) Elbisesinde tutsun, (*feizâ harace felyaktülhâ*) dışarı çıkınca yok etsin.”

El-hamdü lillah Allah bizi şimdi kurtardı bu sevmediğimiz gâvurların sayesinde yine. Bize kalsaydı, bitten yine kurtaramazdık kendimizi... Allah bu bit ilacını bulan gâvurlara iman nasib etsin...

Camide baktınız ki, arkadaşınızın üzerinde veya kendi üzerinizde bir bit var... Biti camide öldürmeye izin yok... Mesela hacının hac esnasında, ihramlı iken gördüğü bir biti öldürmek, kendisine caiz değil. Öldürürse ondan dolayı bir cezâ var kendisine... Belli bir miktarda sadaka vermesi gerekir.

Buradaysa onu mescidde öldürme! Ne yapayım? Onu bir bezin içerisine saracaksın, zaptedeceksin, kaçırmayacaksın oradan... “Esvabında onu hapsetsin!” diyor. Camiden çıktığı vakitte öldürsün.

Demek ki, caminin bir mânevî haysiyeti var, kudsîyeti var. Onun için, bir adam kabahat yapmış, içki içmiş meselâ... Sopa yiyecek. Devlet ona diyor ki: Camide dövemezsiniz. Cami dışında cezası tatbik edilecek.

¹⁸ Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.446, no:1744; Yahyâ ibn-i Ebî Keşîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.673, no:20854; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.160, no:1966.

Camiler mukaddes yerlerdir. Bir bit ki, zararlı bir mahlûktur. Zararlı mahlûkun bile camide öldürülmesine, Peygamber SAS rıza göstermemiş. Dışarıya çık da öyle öldür diyor.

Onun için camide artık yaygara etmek, kavga etmek, yüksek ses çıkarmak ve konuşmaya ait laflar ki bunların hepsi dışarıda olabilir. Ve bu beş dakikalık bir şeydir. Camiye girer, çıkar. Beş dakikalık bir sabır kâfi insana... Beş dakikalık bir sabra dayanamayıp da camide bir sürü lafları böyle arka arkaya yürütmek, herhalde Allah'ın ve Peygamberinin razı olacağı şeylerden olmasa gerektir. Onun için çok dikkat etmemiz lazım!

ö. Ashabım Hakkında İleri Geri Konuşmayın!

Taberânî, Ebû Nuaym, İbn-i Asâkir ve İbn-i Adiy, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan; Taberânî Sevban RA'dan; İbn-i Adiy Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹

¹⁹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.96, no:1427; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.411, no:11850; Sevban RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.198, no:10448; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.336, no:1337; *Müsnedü'l-Hâris*, c.III, s.210, no:728; Harâitî, *Mesâviü'l-Ahlâk*, c.II, s.296, no:740; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.411, no:11851; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.25; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.II, s.40; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.108; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.162; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.115; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.294, no:494; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

إِذَا ذُكِرَ أَصْحَابِي فَأَمْسِكُوا وَإِذَا ذُكِرَتِ
النُّجُومُ فَأَمْسِكُوا وَإِذَا ذُكِرَ الْقَدَرُ فَأَمْسِكُوا

(طب . حل . كر عد . عن ابن مسعود ؛ طب . عن ثوبان ؛ عد . عن ابن عمر)

RE. 45/18 (*İzâ zükire ashâbî, feemsikû; ve izâ zükireti'n- nücûmü, feemsikû; ve izâ zükire'l-kaderu, feemsikû.*)

Ashab-ı kiram arasında bazı hadiseler oldu. Gerek Hz. Ali Hz. Muaviye arasında, gerekse Hz. Ali ile Hz. Aişe arasında... (*İzâ zükire ashâbî, feemsikû*) “Ashabım arasındaki çekişmelerden bahsedildiğinde kendinizi tutun, konuşmayın!”

(*Ve izâ zükireti'n-nücûmü*) “Yıldızlardan bahsedildiğinde sükût ediniz. (*Ve izâ zükire'l-kaderu, feemsikû*) Kaderden bahsedilince de gene kendinizi tutun, konuşmayın!”

Bak buna da çok dikkat edin! Benim ashabımın adı anıldığı vakitte; o söyleydi, bu böyleydi diye sakın ha aleyhinde kat'iyen konuşmayın! Dillerinizi tutun!

“—Kuyruklu bir yıldız gördük. Yahut yıldız şöyle aktı, böyle aktı. Şu olacak, bu olacak. Yağmur yağacak, bir felaket gelecek, şuna delalet eder, buna delalet eder.” gibi sözlerden de dilinizi tutun!

Bir de kaderden bahsedilmeye başlandığı vakitte, “Bu Allah'ın takdiridir.” denilmeye başlandığı vakitte; “Canım, nereden takdiri

olacak, sen bu kabahati kendi iradenle yaptın!” diyerek sakın ha bu kader işine de karışmayın, dil uzatmayın.

Burada demişler ki: Cenab-ı Hak her iyi işin murad olunacak dakikada husulünü ister. Mesela biz bir sefer hacca gittik. Dönüşte Bağdat’a kadar geldik, Bağdat’tan bizim memleketimize girdik huduttan Diyarbakır’a doğru giderken, gayet düzgün bir yolda ufak bir engel arabanın önüne takıldı, arabanın altındaki yağları kopardı. Araba muvazenesini kaybetti, yandaki hendeğe girdi.

Şimdi tabii sen bana kabahat bulursun, ben sana kabahat bulurum, şoförün iradesizliği derim, uyudu derim, şunu derim, bunu derim. Herkes bir şey der. Bu mukadder olan iş, aynı dakikada, aynı yerde olacak. Çare yok. Orası böyle dümdüz bir asfalt da olsa, o iş gene o anda olacak.

Ama Allah-u Teâlâ’ya çok şükretmemiz lâzım! Ondan evvel çok büyük uçurumlar vardı. Yüz metre, iki yüz metre uçurumlar... O uçurumların yanındayken bu hal olaydı, bugün dünyadan ahirete çoktan göçmüş idik. Fakat gayet düz yerde ve ıslak bir şeye soktu ki arabanın kımıldamaya meyli de kalmadı, oturdu oraya... Kuvveti kesildi arabanın... Biz de rahatça dışarıya çıktık. Sonra tamir oldu, oldu... Yani kader olan şeye dil uzatmayın! Bu olacaktı, oldu. Allah’a şükür dersin. Onun için burada diyor ki:

“—Bu üç şeyde dilinizi tutun!”

Begavî Hazretleri demiş ki: Bu kader Allah'ın gizli bir sırrıdır. Bu takdiri kimseye, ne meleğe ne evliyaya bildirmemiştir. Ne bir nebiye, ne bir mukarreb meleğe bunu bildirmemiştir. Binâen aleyh burada lafa dalmak, şöyledir, böyledir diyerek uzun uzun sözler söylemek hiç doğru değildir.

Hiz. Ali'den sormuşlar bu kader işini. Demişler ki:

“—Yâ Ali, bu kader hakkında ne dersin?”

Demiş ki Hiz. Ali:

“—Bu karanlık bir yoldur, buraya hiç kimse girmesin! Bu işe kimse karışmasın!”

İki adam kanaat etmemiş, tekrarlamış sualini.

Demiş ki Hiz. Ali:

“—Bu derin bir denizdir, bunun içine giren bir daha çıkamaz! Sakın ha böyle şeye dalmayın!”

Adam gene kanaat etmemiş, tekrar bir daha sormuş.

“—Bu Allah'ın gizlediği bir sırrıdır. Bunu artık ifşâ etmeye kalkmayın!” diye cevap vermiş.

p. Helâda Kibleye Dönmeyin!

İmam Mâlik, Taberânî ve Beyhakî, Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan rivayet etmişler. Efendimiz SAS şöyle buyurmuşlar:²⁰

إِذَا ذَهَبَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْغَائِطِ وَالْبَوْلِ

فَلَا يَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ وَلَا يَسْتَدْبِرُهَا بِفَرْجِهِ

(مالك، طب. ق. عن أبي أيوب)

RE. 45/19 (*İzâ zehebe ehadüküm ile'l-gàiti ve'l-bevli, felâ yestakbili'l-kıblete, ve lâ yestedbirhâ bi-fercihî.*)

(*İzâ zehebe ehadüküm ile'l-gàiti, ve'l-bevli*)
“Sizden biriniz büyük abdeste ve küçük abdeste gittiği zaman, (*felâ yestakbili'l-kıblete*) yönünü, yüzünü kıbleye dönmessin; (*ve lâ yestedbirhâ bi-fercihî*) arkasını da kıbleye döndürmesin!”

Gerek evlerimizde gerek evlerimizin dışında, sahralarda, kırlarda insan def-i hacete gittiği vakitte şarkını, garbını gözetleyip, kıble cihetine bu işi yapmaz. Ne küçüğünü ne büyüğünü... Kıblenin müslümanlar indinde, ind-i ilahiyede bir hürmeti vardır. O hürmete riayeten...

Mesela, beldemiz kıbleye çok uzak. Uzak ama kıblemiz bu cihette. Binâen aleyh bu cihete doğru o hareketi yapmak bir saygısızlık alâmeti oluyor. Bunun için gerek evlerinizde yüz numaraları tertib ederken, [kıble güneyde olduğu için] ya şarka, ya garba doğru ön ve ardın çevrilmesine dikkat edin buyurmuşlar. Bazıları kapalı yerlerde, evlerde müsamaha göstermişlerse de hakikatte, takva cihetinden bakılınca evlerde de olsa, kapalı yerlerde de olsa bunu, bu şekilde yapmamak evlâdır.

²⁰ Neseî, *Sünen*, c.I, s.40, no:20; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.414, no:23561; Taberânî *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.143, no:3495; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, 102, no:500; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.171, no:511; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.361, no:26463; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s..155, no:1957.

r. Tuvalette Taşla Temizlenmek

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud ve Neseî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹

إِذَا ذَهَبَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْغَائِطِ فَلْيَذْهَبْ مَعَهُ
بِثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ يَسْتَطِيبُ بِهِنَّ فَإِنَّهَا تَجْزِي عَنْهُ

(حم. د. ن. عن عائشة)

RE. 45/20 (*İzâ zehebe ehadüküm ile'l-gàiti, felyezheb meahu bi-selâseti ahcârin yestatîbu bihinne, feinnehâ tucziü anhü.*)

(*İzâ zehebe ehadüküm ile'l-gàiti*) “Sizden biri kaza-i hacete gittiğinde, (*felyezheb meahu bi-selâseti ahcârin yestatîbu bihinne*) taharetlenmek için yanına üç adet taş alsın! (*Feinnehâ tucziü anhü*) Bunlar onun için yeterlidir.”

Eskiden tabii su yok, darlık var. El-hamdü lillah bugün bu nimeti Allah-u Teâlâ bize bol bol vermiştir. Fakat burada diyor ki bu gibi def-i hacete gidecek insanlar, yanlarında üç taş taşırlar ve bu üç taş ile taharetlendiği vakitte temizlenmiş sayılır.

²¹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.58, no:36; Neseî, *Sünen*, c.I, s.85, no:44; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.133, no:25056; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.103, no:503; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.180, no:670; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.352, no:26403; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.155, no:1956.

Ama bugün suyumuz var el-hamdü lillah... Ama arazide yine bu taş kullanılabilir. Pislik kısmı o taşlarla alıp, ondan sonra taharetlenmenin efdal olduğunu söylemişler.

s. Kötü Rüyaı Yorumlamayın!

Tirmizî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²

إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ الرُّؤْيَا الْحَسَنَةَ فَلْيَفْسِّرْهَا
وَلْيُخْبِرْ بِهَا وَإِذَا رَأَى الرُّؤْيَا
الْقَبِيحَةَ فَلْيَفْسِّرْهَا وَلَا يُخْبِرْ بِهَا

(ت. عن أبي هريرة)

RE. 45/21 (*İzâ raâ ehadükümü'r-rü'ye'l-hasenete, felyüfessirhâ, velyuhbir bihâ; ve izâ raâ rü'ye'l-kabîhate, felâ yüfessirhâ, ve lâ yuhbir bihâ.*)

(*İzâ raâ ehadükümü'r-rü'ye'l-hasenete*)
“Sizden biriniz güzel bir rüya görürse, (*felyüfessirhâ*) bunu yorumlasın. Rüya yormak diyoruz ya, tabir etmek, tabir etsin. (*Velyuhbir bihâ*) Başkasına da anlatsın!”

“—Bu akşam böyle bir sevinecek rüya gördüm; Peygamberimiz'i gördüm, camide gördüm, gökte gördüm, Arş'ta gördüm...”

²² *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.364, no:41392; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.159, no:1964.

Kendinizi deryada yüzerken gördünüz, gökte uçarken gördünüz... Hoş rüyalar, söyleyin bunu.

(Ve izâ raâ rü'ye'l-kabîhate, felâ yüfessirhâ, ve lâ yuhbir bihâ)

Bir de gördünüz ki korkunç bir rüya... Şiddetli, korkulu bir rüya... Sakın ha onu, bu korkulu rüyadan bir felaket gelecek gibi, şu olacak gibi, bu olacak gibi manalar çıkarmayın, bunu kimseye de söylemeyin. Ne kendiniz ona bir mânâ verin, ne de başkalarına söyleyin!

Olacak bir hadise varsa da, söylememeniz dolayısıyla muallakta kalır bu rüya... Bunlar hikmet-i ilâhi... İç tarafına aklımız ermez. Burada ne diyor Efendimiz, ona bakmak lazım. Söylemezseniz, bu kapalı kalır.

Ş. Kötü Rüya Gören Sol Tarafına Üç Defa Tükürsün!

Müslim, Ebû Dâvud ve İbn-i Mâce, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:²³

إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ الرُّؤْيَا يَكْرَهُهَا فَلْيَبْصُقْ
عَنْ يَسَارِهِ ثَلَاثًا وَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
ثَلَاثًا وَلْيَتَحَوَّلْ عَنْ جَنْبِهِ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ

(م.د.د.ه. عن جابر)

RE. 46/1 (*İzâ reâ ehadükümü'r-rü'yâ yekrehuhâ, fe'l-yepsuk an yesârihi selâsen, ve'l-yestfiz bi'llâhi mine's-şeytâni, ve'l-yetehavvel an cenbihi'llezî kâne aleyhi.*)

(*İzâ reâ ehadükümü'r-rü'yâ yekrehuhâ*)
“Sizden biriniz, gece hoşta gitmeyen bir rüya görmüşse, (*felyepsuk an yesârihi selâsen*) uyandığında, sol tarafına 3 defa tüh tüh tüh desin tükürsün.”

(*Ve'l-yesteiz bi'llâhi mine's-şeytân*) “Şeytanın şerrinden Allah'a sığınsın. ‘*Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.*’ desin.”

(*Ve'l-yetehavvel an cenbihi'llezî kâne aleyhi*)
“Hangi tarafına yatıyorduyorsa öbür tarafına dönsün.” diyor.

t. Güzel Rüya Allah'tandır, Hamd Etsin!

Ahmed İbn-i Hanbel, Buhârî ve Tirmizî. Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

²³ Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.352, no:4199; Ebû Dâvûd, *Sünen*, c.XIII, s.210, no:4368; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.385, no:3898; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.390, no:7653; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.188, no:4761; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.425, no:6060; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.350, no:14822; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.434, no:8182; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.319, no:1047; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.337, no:30161; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.315, no:644; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.250, no:4827; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁴

إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ الرُّؤْيَا يُحِبُّهَا فَإِنَّمَا
هِيَ مِنَ اللَّهِ فَلِيَحْمَدِ اللَّهَ عَلَيْهَا وَلِيُحَدِّثْ
بِهَا وَإِذَا رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَكْرَهُ فَإِنَّمَا
هِيَ مِنَ الشَّيْطَانِ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا
وَلَا يَذْكُرْهَا لِأَحَدٍ فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ

(حم.خ.ت. عن أبي سعيد)

RE. 46/2 (*İzâ raâ ehadükümü'r-rü'yâ yuhibbuhâ, feinnemâ hiye mina'llâhi, felyahmedi'llâhe aleyhâ, ve'l-yuhaddis bihâ; ve izâ raâ gayra zâlike mimmâ yekrehu, feinnemâ hiye mine's-şeytân, felyestaiz bi'llâhi min şerrihâ, ve lâ yezkürhâ li-ehadin, feinnemâ lâ tedurruhû.*)

(*İzâ raâ ehadükümü'r-rü'yâ yuhibbuhâ*)
“Sizden biriniz seveceği, hoşuna gideceği bir rüya görmüş ise, (*feinnemâ hiye mina'llâhi*) bilsin ki bu Allah'tandır.”

²⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.XXI, s.430, no:6523; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.351, no:3375; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.390, no:7652; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.8, no:11069; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.434, no:8181; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.513, no:1363;

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.365, no:41396; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.162, no:1971.

(*Felyahmedi'llâhe aleyhâ*) “Bu rüyadan dolayı Allah’a hamd etsin. ‘Yâ Rabbi çok şükür! Bu rüyayı bana gösterdin.’ desin. (*Ve'l- yuhaddis bihâ*) Onu başkalarına anlatsın, şöyle bir rüya gördüm, hayırdır inşaallah.” diye dostlarına söylesin!

(*Ve izâ raâ gayre zâlike*) “Bundan başka bir rüya görürse, (*mimmâ yekrehu*) yani hoşuna gitmeyecek bir rüya görürse, (*feinnemâ hiye mine's-şeytân*) o da şeytandandır.” Şeytan tarafından seni mahzun etmek için gösterilmiştir.

(*Felyestaiz bi'llâhi min şerrihâ*) “Bu rüyanın şerrinden, kötü olarak tezahür etmesinden Allah’a sığınsın! (*Ve lâ yezkürhâ li- ehadin, feinnemâ lâ tedurruhû.*) Başkasına hiç söylemesin, hiçbir kimseye anlatmasın. Çünkü anlatmazsa, o rüyadaki zarar hasıl olmaz.”

u. Dertli Görünce Edilecek Dua

Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁵

إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مُبْتَلَى فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ وَفَضَّلَنِي عَلَيْكَ وَعَلَى
كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ تَفْضِيلًا كَانَ شُكْرُ تِلْكَ النِّعْمَةِ

(هـ.ب. عن أبي هريرة)

²⁵ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.107, no:4443; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.78, no:4724; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.142, no:3509; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.164, no:1976.

RE. 46/4 (*İzâ raâ ehadüküm mübtelen fekalè: El-hamdü li'llahi'llezî âfânî mimme'btelâke bihi, ve faddalenî aleyke, ve alâ kesîrin min ibâdihî tafdîlâ, kâne şükre tilke'n-nimeti.*)

(*İzâ raâ ehadüküm mübtelen*) “Sizden biriniz bir hastalığa müptela olmuş, bir derde giriftar olmuş birini gördüğü zaman, (*fekalè*) şöyle desin:

(*El-hamdü li'llahi'llezî âfânî mimme'btelâke bihi*) “O Allah’a hamdolsun ki, sana verdiği bu belâyı, bu musibeti bana vermemiş, ben bundan salimim. Bana bu sıhhati veren Allah’a hamd olsun. (*Ve faddalenî aleyke ve alâ-kesîrin min ibâdihî tafdîlâ*) Bana böyle sıhhat vermek suretiyle, beni senden ve diğer insanlardan sıhhat bakımından üstün kılan ve beni hasta etmeyen, bu belâyı uğratmayan Allah’a hamd ü senâlar olsun!”

Bu ibtilaların en büyüğü dinsizliktir. Meselâ, dinsizi gördüğü vakitte de Allah’a hamd etmek lâzım: “Yâ Rabbi, çok şükür beni bu dinsizlerden kılma; ibadethaneye yolluyorsun, ibadet ettiririyorsun!” demek lâzım.

“Böyle dediği takdirde, (*kâne şükre tilke'n-nimeti*) bu o nimetin şükrü olur.” buyuruyor.

ü. Cenaze İçin Ayağa Kalkılması

Buhârî, Müslim, ve Neseî, Âmir ibn-i Rebâa RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁶

إِذَا رَأَى أَحَدَكُمْ جَنَازَةً فَإِنْ لَمْ يَكُنْ
مَاشِيًا مَعَهَا فَلْيَقُمْ حَتَّى يَخْلُفَهَا أَوْ تَخْلُفَهُ
أَوْ تُوَضَّعَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَخْلُفَهُ

(خ.م.ن. عن عامر بن ربيعة)

RE. 46/5 (*İzâ reâ ehadüküm cenâzetem, fein lem yekün mâşiyem me'ahâ, felyekum hattâ yahlufehâ, ev tahlufuhu, ev tûdaa min kabli en tuhlefehû.*)

(*İzâ raâ ehadüküm cenâzetem*) “Sizden biriniz bir cenaze gördüğü zaman, (*fein lem yekün mâşiyem meahâ*) eğer onunla beraber yürüyen ve ona son vazifesini yapıp teşyi etmekte olan grubun içinde değilsen; bir cenaze gördün, o yürüyenler arasında değilsen; (*felyekum hattâ yahlufehâ*) cenaze önünden geçip onu geride bırakıncaya kadar kalksın, saygı göstereceğine ona... Cenaze için ayağa kalksın, oturuyorsa ayağa kalksın, saygı göstereceğine!”

(*Ev tahlüfuhû*) “Veyahut cenaze kendisini geride bırakıncaya kadar ayakta dursun! (*Ev tûdaa min kabli en tuhlefehu*) “Cenaze öteye

²⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.66, no:1225; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.62, no:1590; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.484, no:1889; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.445, no:15713; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.123, no:391; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.412, no:721; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.557; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXV, s.314; Âmir ibn-i Rebîa RA'dan.

gitmiyor, geride de bırakmıyor bu gören kişiyi; o zaman mezarlığa gidince, hemen otururmesin. Cenaze kabre konulsun, kapansın, ondan sonra okunmaya başlansın. O zaman otursun.

v. Kendinden Aşağıda Olana Bak!

Ebû Hüreyre RA'dan İbn-i Hibban rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁷

إِذَا رَأَى أَحَدَكُمْ مَن فُضِّلَ عَلَيْهِ فِي
الْخَلْقِ وَالرِّزْقِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى
مَن هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ مِمَّنْ فُضِّلَ عَلَيْهِ

(حب . عن أبي هريرة)

RE.46/6 (*İzâ raâ ehadüküm men fuddile aleyhi fi'l-halki ve'r-rizkı, felyenzur ilâ men hüve esfele minhu mimmen hüve fuddile aleyhi.*)

Bak Efendimiz ne güzel yine bir ders veriyor bize:

²⁷ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.489, no:711; Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.138, no:6009; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.421, no:1702; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.314, no:8132; Taberânî, *Mu'cemü'l-Esvat*, c.I, s.181, no:578; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.VII, s.273, no:10284; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.III, s.35, no:1034; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.374; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.280, no:3289; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.262, no:6459; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.III, s.165, no:1977.

(*İzâ raâ ehadüküm men fuddile aleyhi fi'l-halki ve'r-rizkı*) “Sizden biriniz yaratılışta ve rızık yönünden kendisinden daha üstün olan bir kimseyi görünce...” Meselâ şu daha boylu, poslu, yakışıklı; çok serveti var, malı var. Gördük, imrendik yani. Levent gibi, fidan gibi, selvi boylu filan, yüzü ay gibi, güneş gibi, parası da pulu da çok!

“Kendisinden üstün birisini gördüğü zaman, (*felyenzur ilâ men ve esfele minhu mimmen hüve fuddile aleyhi*) kendisinden üstün olana bakmak yerine, kendisinden daha aşağıda olana baksın!”

Senden daha aşağı bir tabaka var. Sen hiç olmazsa gündelik çalışıyorsun, nafakayı alıyorsun. Bugün çalışmayan, nafakasını alamayan fakirler, o hastane köşelerinde şurada burada inleyenler de var... Sen de onlara bak, onlardan ders al.

Hani gözlerini daima yükseğe dikip de onu aşmak için çalışma! Onun varlığına tamah etme! Sen de kendinden aşağı olanlara bakarak ibret al hallerinden...

y. Fitne Zamanında Evinde Dur!

Hâkim, Abdullah ibn-i Amr İbnü'l-Âs RA'dan rivayet etmiş Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁸

²⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.212, no:6987; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.315, no:7758; Ebü'ş-Şeyh, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.45, no:1049; Abdullah ibn-i Amr RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.107, no:30813; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.III, s.172, no:1990.

إِذَا رَأَيْتَ النَّاسَ قَدْ مَرَجَتْ عُهُودُهُمْ
وَحَفَّتْ أَمَانَاتُهُمْ وَكَانُوا هَكَذَا وَشَبَّكَ بَيْنَ
أَنَامِلِهِ فَالْزِمْ بَيْتَكَ وَامْلِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ
وَخُذْ مَا تَعْرِفُ وَدَعْ مَا تُنْكِرُ وَعَلَيْكَ
بِخَاصَّةِ أَمْرِ نَفْسِكَ وَدَعْ عَنْكَ أَمْرَ الْعَامَّةِ

(ك. عن ابن عمرو)

RE. 45/7 (*İzâ reayte'n-nâse kad meracet uhûdühüm, ve haffet emânâtühüm, ve kânû hâkezâ ve şebbeke beyne enâmilihi; fe'lzem beyteke, ve'mlik aleyke lisâneke, ve huz mâ ta'rifü, ve da'mâ tünkirü, ve aleyke bi-hâssati emri nefsike, ve da'anke emre'l-âmmeti.*)

Bu da güzel bir ders. Diyor ki:

(*İzâ reayte'n-nâse kad meracet uhûduhüm*)
“İnsanlara baktığın zaman ahitleri bozulmuş görürsen, ahitlerine riayet etmediklerini görürsen; (*ve haffet emânâtühüm*) emanetlerin hafife alındığını görürsen... Ahdine riayet etmiyor, anlaşmasını, sözünü çiğniyor, emanete de hıyanet ediyor, riayet etmiyor, insanları bu durumda görürsen;

(*Ve kânû hâkezâ ve şebbeke beyne enâmilihi*)
“Elini böyle, birbirlerine kilitleyerek insanları böyle görürsen...” Ama bundan maksadı, “Haddini hududunu bilmeyip herkes birbirine

dalmış, birbirinin hakkını hukukunu çiğniyor, karma karışık olmuş görürsen insanları; (*fe'lzem beyteke*) evini tercih et, evinde otur! (*Ve'mlik aleyke lisâneke*) Diline sahip ol, kendi dilini tut! Dedikodulara, fitnelere, fesatlara karıştırma kendini... (*Ve huz mâ ta'rifü*) Aklın ve şeriatin güzel gördüğü işleri yap! (*Ve da' mâ tünkirü*) Aklın ve şeriatın güzel görmediği işleri yapma!

(*Ve aleyke bi-hâssati emri nefsike*) “Kendi nefsinin, zâtının, kişiliğinin işleriyle meşgul ol; (*ve da' anke emre'l-âmmeti*) umumun işi ile meşgul olma, çekil kenara! Çünkü laf dinlemeyecek hale gelmişler, kendileri hak yoldan çıkmışlar. O zaman kendini kurtarmaya bak!” buyurmuş oluyor.

z. Ümmetin Zalimden Korkması

Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî, Hâkim ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan; Taberânî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:²⁹

إِذَا رَأَيْتَ أُمَّتِي تَهَابُ الظَّالِمَ أَنْ تَقُولَ

لَهُ إِنَّكَ ظَالِمٌ فَقَدْ تَوَدَّعَ مِنْهُمْ

(حم . طب . ك . هب . عن ابن عمرو ؛ طس . عن جابر)

RE. 46/ (*İzâ reayte ümmetî tehâbu'z-zâlime, en teküle lehû: İnneke zâlimun, fekad tüveddi' minhüm.*)

(*Izâ reayte ümmetî*) “Benim ümmetimi gördüğünüz zaman... (*Tehâbu’z-zâlime, en tekûle lehû: İnneke zâlimun*) Zalime sen zalimsin demekten korkar bir durumda gördün mü benim ümmetimi, (*fekad tüveddi’ minhüm*) o zaman onlara vedâ eyle, onların arasından ayrıl! Uzak ol onlardan...”

Ne kadar kıymetli sözler!

Gördün ki zalim bir adam, zulmediyor. Ona, “Sen zalimsin, yapma bu zulmü!” diyemiyorsun. Korkuyorsun şerrinden, merrinden, neyse... Diyemediğin taktirde, artık onların varlıklarıyla yoklukları müsavidir. Ha var, ha yok... Demek insanlar bu raddeye geldikten sonra, artık varlıklarıyla, yoklukları müsavi oluyor. Müsavi olduğu vakitte de artık ammenin işini nerede görecekler? Korkak yani... Bugün korkak adamdan bir şey olmaz.

Bir adam gelmiş:

“—Yâ Rasûlallah! Ben müslüman olacağım. Şu müslümanlık şeylerini bana söyle...” demiş.

²⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.190, no:6784; Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.7, no:2071; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.VII, s.518, no:12110; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.108, no:7036; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.95, no:11296; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.80, no:7546; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.369, no:6784; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.263, no:1020; Abdullah ibn-i Amr RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VIII, s.18, no:7825; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.431; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.VII, s.531, no:12155; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.71, no:5540; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.III, s.166, no:1981.

“—İşte namaz kılarırsın, oruç tutarsın... Cihada gidersin, zekât da verirsin, malını da verirsin...”

Adam demiş ki:

“—Yâ Rasûlallah! Hepsini kabul ettim. Namaz kılayım, oruç tutayım, hacca da gideyim ama ben biraz korkak adamım, cihada gidemem!” demiş. “Biraz da eli sıkıca bir adamım, benden zekât alma!” demiş.

“—Cihad etmeden, zekât vermeden cennete nasıl gideceksin?” demiş.

Adam bunun üzerine;

“—Hepsini kabul ettim!” deyip müslüman olmuş. Onun için, bir zalime zalimsin diyemeyecek kadar korkaklık gösteren insanın varlığıyla, yokluğu müsâvi olur.

Ama nerede böyle? Herkes zalimin koltuğunun altına sığınıp, onlar faydalanmak devrinde insanlar. Daima, dalkavukluk yapmak suretiyle, geçinmenin yolunu buluyor herkes...

Onun için, böyle bir devirde amme hizmetlerinde olan insanların, ne kadar ağır bir yük altında oldukları görülüyor.

aa. Hükümdarla Çok Görüşen Alim

Deylemî, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:³⁰

³⁰ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.276, no:1077; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.X, s.186, no:28973; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.III, s.170, no:1986.

إِذَا رَأَيْتَ الْعَالِمَ يُخَالِطُ السُّلْطَانَ
مُخَالَطَةً كَثِيرَةً فَاعْلَمْ أَنَّهُ لِرِصِّ

(الديلمى عن أبى هريرة)

RE. 46/9 (*İzâ reayte'l-àlime yuhàlitü's-sultàne muhàletaten kesîreten, fa'lem ennehû lissun.*)

(*İzâ reayte'l-àlime yuhàlitü's-sultàne muhàletaten kesîreten*) “Bir alim ki hükümdarla fazla düşüp kalkıyor, çok haşır neşir oluyor. Hükümdarla, sultanla çok içli dışlı, yanında çok dolaşıyor. Böyle görürsen bir alimi, (*fa'lem ennehû lissun*) sen bil ki o alim tam bir hırsızdır.”

Alimlerin sultanın kapısına değil de, sultanların alimlerin kapısına geldiği vakitte alimin kıymeti olur. Alim sultana giderse, onun ilmi sarıklığe [hırsızlığa] kadar düşer.

bb. Günaha Devam Ederken Nimetlerin Gelmesi

Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî ve Beyhakî, Ukbetü'bnü Âmir RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³¹

³¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.145, no:17349; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.XVII, s.330, no:913; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.110, no:9272; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.128, no:4540; Rûyânî, *Müsned*, c.I, s.307, no:259; İbn-i Kânî, *Mu'cemü's-Sahabe*, c.V, s.60, no:1245; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.427, no:17796; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.128; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c.III, s.170, no:1987.

إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ يُعْطِي الْعَبْدَ مِنَ الدُّنْيَا
مَا يُحِبُّ وَهُوَ مُقِيمٌ عَلَى مَعَاصِيهِ
فَإِنَّمَا ذَلِكَ مِنْهُ إِسْتِدْرَاجٌ

(حم . طب . هب . عن عقبه بن عامر)

RE. 46/ (*İzâ raeyte'llàhe yu'ti'l-abde mine'd-dünyâ mâ yuhibbu, ve hüve mukîmun alâ maâsîhi, feinnemâ zâlike minhü istidracün.*) (*İzâ raeyte'llàhe yu'ti'l-abde mine'd-dünyâ mâ yuhibbu*) “Allah’ın bir kula dünyalıktan istediği, sevdiği şeyleri verdiğini görürsen...” Kul bir şeyler ister hani; ev, bark, para, mevki, makam, zenginlik, zevk, safa ister.

(*Ve hüve mukîmun alâ maâsîhi*) “O kul Allah’a isyan yolunda gidiyorken, günahları işleyip duruyorken, Allah’ın onun hoşuna giden şeyleri ona verdiğini görürsen; (*feinnemâ zâlike minhü istidrâcün*) bu, Allah’tan istidracdır o kula... Allah’ın o kulu sevdiğinden dolayı değildir.”

Bir taraftan malı çoğalıyor, o da günahlarına mütemadiyen devam ediyor. Tevbe edip de günahlardan dönmüyor. O günahlarda mukim iken, ona verilen dünyalığa *istidrac* derler.

Evliyada görülen haller keramettir, Allah sevdiğinden dolayı o evliyaya bazı harikulade şeyler vermiştir: Suda yürür, ateş yakmaz, bereketler hasıl olur elinde... Bu keramettir, evliyaya verilmiştir.

Bir de var ki şeytan herif ama onda da öyle hareketler görülüyor: Suda yürüyüyor, uçuyor... Bu istidrac dedikleri, şeytanî harekettir, insanları baştan çıkarmak için verilmiştir. Sonu yoktur, sonu felâkettir.

Binâen aleyh insana dünyalık verilince, o kulun da o nimetleri kendisine verenin hamdini, şükrünü yapması lazım!

cc. Üç Güzel Özellik

İbn-i Adiy ve Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:³²

إِذَا رَأَيْتَ مِنْ أَخِيكَ ثَلَاثَ خِصَالٍ فَارْجُهُ

الْحَيَاءُ وَالْأَمَانَةُ وَالصِّدْقُ وَإِذَا لَمْ تَرَهُنَّ فَلَا تَرْجُهُ

(عد. والديلمى عن ابن عباس)

RE. 46/11 (*İzâ reayte min ahîke selâse hısâlin, fe'rcuhu: el- hayâü ve'l-emânetü ve's-sıdku; ve izâ lem terehünne, felâ tercühü.*)

(*İzâ reayte min ahîke selâse hısâlin*) “Sen din kardeşinde üç güzel huy görürsen, (*fe'rcuhû*) onu kendine kardeş edinebilirsin!

Nedir bu üç güzel vasıf?

³² İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.160; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.26, no:24755; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.175, no:1994.

1. (*El-hayâü*) “Haya duygusu, utanma duygusu.”

Baktın ki kardeşinde hayâ denilen şey var, utanıyor, utangaçlığı var. Çünkü haya imandan ileri gelir. Mesela insanın çıplak gezmesi, Allah’ın emrinin haricine çıkması hayasızlık alâmetidir. Bir cihetten de bu imansızlığa delâlet eder.

Ama o diyor ki:

“—Sen benim içime bak! Benim içimde Allah sevgisi doludur.” Bunlar yalandan ibarettir.

2. (*Ve’l-emânetü*) “Emin bir kimse, güvenilir bir kimse olması.” Emanete karşı nasıldır kardeşin? Emanete riayetkâr mıdır, değil midir? Onu da tecrübelerle anlarsınız.

3. (*Ve’s-sıdku*) “Doğru sözlü olması.”

Kardeşiniz doğru söyler mi, söylemez mi? Yerine göre yalan, yerine göre doğru mu söyler; bunu anla!

Eğer doğruyu söylüyorsa, emanete riayet ediyorsa, hayâsı da varsa; o kardeşliğe lâyıktır. Onu kardeş edin, ondan ayrılma!

(*Ve izâ lem terehünne felâ tercühü*) “Baktın ki haya yok, emanete riayet de yok, doğruluk da yok... Artık onu sakın yanına sokma, onu sakın kendine dost edinme!”

dd. Hangisi Daha Hayırlı?

Abdullah ibn-i Mübârek, Saîd ibn-i Ebû Saîd’den; Beyhakî Hz. Ömer RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³³

إِذَا رَأَيْتَ كُلَّمَا طَلَبْتَ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ الْآخِرَةِ
وَابْتَغَيْتَهُ يُسِّرَ لَكَ وَإِذَا أَرَدْتَ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ
الدُّنْيَا وَابْتَغَيْتَهُ عُسِّرَ عَلَيْكَ فَاعْلَمْ أَنَّكَ
عَلَى حَالٍ حَسَنَةٍ وَإِذَا رَأَيْتَ كُلَّمَا طَلَبْتَ شَيْئًا
مِنْ أَمْرِ الْآخِرَةِ وَابْتَغَيْتَهُ عُسِّرَ عَلَيْكَ وَإِذَا
طَلَبْتَ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَابْتَغَيْتَهُ يُسِّرَ
لَكَ فَأَنْتَ عَلَى حَالٍ قَبِيحَةٍ

(ابن المبارك عن سعيد بن أبي سعيد؛ هب . عن عمر)

RE. 46/12 (*İzâ raeyte küllemâ talebte şey'en min emri'l-âhireti, ve'btegaytehû yüssire leke; ve izâ reayte min emri'd-dünyâ, ve'btegaytehû ussire aleyke, fa'lem enneke alâ-hâl in hasenetin; ve izâ raeyte küllemâ talebte şey'en min emri'l-âhireti, ve'btegaytehû ussire aleyke; ve izâ talebte şey'en min emri'd-dünyâ, yüssire leke feente hâlin kabîhatin.*)

³³ Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.29, no:88; Şuayb ibn-i Ebî Saîd RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.322, no:10454; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.91, no:30744; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.174, no:1993.

(*Izâ raeyte*) “Sen gördüğün zaman; (*küllemâ talebte şey'en min emri'l-âhireti ve'btegaytehû yüssire leke*) ahiret işlerinden bir işi istediğin ve onu elde etmeye gayret ettiğin zaman sana kolaylaştırılıyorsa...”

“—Yâ Rabbi, bana edep ver, terbiye ver, kalbime nur ver, içime nur ver, gözlerime nur ver, beni iyi bir adam et, beş vakit namazına devam eden kullarından et...” diye istiyorsun.

Bunlar da sana kolaylıkla veriliyor. Bu güzel! Bu insanın iyiliğinin alâmeti...

(*Ve izâ reayte min emri'd-dünyâ*) “Dünya işlerinden bir şey gördüğün zaman, (*ve'btegaytehû*) onu elde edeyim diye çalışıp çabaladığın zaman; (*ussire aleyke*) zorlaşıyor, verilmiyor sana, yokuşa sürülüyor, yapamıyorsan;

“—Yâ Rabbi bana çok para ver, mal ver, mülk ver, şunu da ver, bunu da ver...” diye dünyaya taallûk eden şeyler istiyorsun. Ama onlar kolay olmuyor, zorluklar çıkıyor, mâniler çıkıyor... Bil ki sen Allah'ın yanında güzel bir hal üzerindesin.

Çünkü bilmezsin ki senin istediğin o dünyalık şeyler, başına neler getirecek. Bilmediğin için, verilmediğinden dolayı üzülme; çünkü iyi bir haldesin!

(*Ve izâ raeyte küllemâ talebte şey'en min emri'l-âhireti, ve'btegaytehû ussire aleyke*) “Allah-u Teâlâ'dan ahirete müteallik bazı şeyler istiyorsun;

“—Yâ Rabbi, benim içimi nurlandır, ibadetimde zevk u safa ver, şunu ver, bunu ver...” diye istiyorsun.

Ahiret işleri zorlaştırılıyor, olmuyor bir türlü...”

Geçen bir kardeş gelmiş diyor ki:

“—Yâhu Hocaefendi! Aciz kaldım. Namaz kılıyorum, rek’atları şaşırıyorum, olmuyor. Secde-i sehiv yapıyorum, olmuyor. Tekrar kılıyorum, olmuyor. İki mi oldu, üç mü oldu... Ne yapacağım ben, şaşırdım kaldım!” diyor.

(*Ve izâ talebte şey’en min emri’-d-dünyâ, yüssire leke*) “Dünyayı istiyorsun;

“—Yâ Rabbi, bana şunu da ver, bunu da ver, mal ver, ev ver, bark ver...” diyorsun.

Bu da kolay oluyor sana, istediğin dünyalıklar çabucak geliveriyor. Rast geliyor işin... Ahiret istediğin vakitte verilmiyor. (*Feente hâlin kabîhatin*) Bil ki sen iyi bir halde değilsin!”

Halbuki biz şimdi dünyalıklar verildikçe hep kendimizde bir ferahlık duyuyoruz:

“—Oh ne iyi, rahatlandık, şöyle olduk, böyle olduk!” Halbuki o hâlet-i kabîha, çirkin bir hal...

dd. Yalnız Abdesti Bozan Akıntı

İbn-i Ebî Şeybe, Ebû Dâvud, Neseî ve İbn-i Hibbân, Hz. Ali RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁴

إِذَا رَأَيْتَ الْمَذِيَّ فَاغْسِلْ ذَكَرَكَ وَتَوَضَّأْ

وُضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ وَإِذَا نَضَحْتَ الْمَاءَ فَاغْتَسِلْ

(د. ن. ح. ب. عن علي)

RE. 46/13 (*İzâ reayte'l-meziyye fa'ğsil zekereke, ve tevadda' vudûeke li's-salâti; ve izâ nedahte'l-mâe fa'ğtesil.*)

(*İzâ reayte'l-meziyye fa'ğsil zekereke*) “Mezî gördüğünde uzvunu yıka, (ve tevadda' vudûeke li's-salâti) ve namaz abdesti gibi abdest al; (ve izâ nedahte'l-mâe fa'ğtesil) eğer fışkırarak bir mâyî çıkarsa, gusül abdesti al!” Çünkü o menîdir.

Mezî diye, tenâsül uzvundan gelen, meninin öncüsü olan, renksiz, kaygan bir sıvıdır. Şehvet uyandığı vakitte istemsiz olarak çıkar. Fakat bu guslü icab ettirmez. O zaman uzvunu yıkar, abdest alır, namazını kılar.

Bir de vedî vardır, biraz daha koyudur. O da abdesti bozar, guslü bozmaz.

³⁴ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.261, no:178; Neseî, *Sünen*, c.I, s.325, no:193; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.109, no:868; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.169, no:770; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.108, no:199; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.391, no:1107; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.15, no:20; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XLII, s.5; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.262, no:7453; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.I, s.92, no:990; Hz. Ali RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.III, s.171, no:1988.

ee. Bir Karış Toprak İçin Kavga

Taberânî, Ebû'd-Derdâ RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz, buyurmuşlar ki:³⁵

إِذَا رَأَيْتَ الْأَخَوَيْنِ الْمُسْلِمَيْنِ يَخْتَصِمَانِ فِي
شِبْرٍ مِنْ أَرْضٍ فَاخْرُجْ مِنْ تِلْكَ الْأَرْضِ

(طب. عن أبي الدرداء)

RE. 46/14 (*İzâ raeyte'l-ehaveyni'l-müslimeyni, yahtesimâni fî şibrin min ardın, fa'hruc min tilke'l-ardı.*)

(*İzâ raeyte'l-ehaveyni'l-müslimeyni*) “İki müslüman kardeşi, din kardeşini gördünüz ki, (*yahtesimâni fî şibrin min ardın*) bir toprak parçasında, bir karış yer için kavga ediyorlar, düşmanlık ediyorlar, husumet yapıyorlar.”

Bina yapacak, istiyor ki biraz daha böyle kaysın. Binasının yeri dar geliyor. Öteki de kaydırmıyor. Bunun için kavga ediyorlar. (*Fa'hruc min tilke'l-ardı*) “Sen o yerde oturma artık; o araziden, beldeden çık git!” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki onlar ahlâken o kadar bozulmuşlar. Artık onlarda hayır yok, o kavmin içerisinde sen de bulunma... Oraya, onların başına gelecek felâketten uzaklaş, çık oradan demek.

³⁵ Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.309, no:6876; Ebû'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.149, no:30985; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.168, no:1982.

ff. Müteşâbih Ayetlere Tâbî Olan Kimseler

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Neseî ve İbn-i Mâce, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁶

إِذَا رَأَيْتُمُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ
فَأُولَئِكَ الَّذِينَ سَمَى اللَّهُ فَاخْذَرُوهُمْ

(حم.خ.م.د.ن.ه. عن عائشة)

RE. 46/15 (*İzâ raaytümü'llezîne yettebiüne mâ teşâbehe minhü, feülâike'llezîne semma'llâhu, fa'hzerûhüm.*)

(*İzâ raaytümü'llezîne yettebiüne mâ teşâbehe minhü*) “Müteşâbih ayetlere tâbî olanları gördüğünüz zaman, (*feülâi-ke'llezîne semma'llâhu*) işte onlar Allah'ın Kur'an'da isimlen- dirdiği kimselerdir ki, (*fa'hzerûhüm*) onlardan uzak durun!”

Kur'an ayetlerine mânâ vermek çok zordur. Bugün ortalık tefsirlerle dolmuş, tercümelele dolmuş... Önüne gelen herkes bir tefsir, bir tercüme yapıyor. Ucuz, pahalı, piyasa kapışıyor, bilmiyor insanlar.

³⁶ Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.145, no:4817; Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.255, no:2920; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.198, no:3982; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.256, no:26249; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.66, no:145; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.274, no:73; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.193, no:978; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.178.

Binâen aleyh Kur'an'ın bazı ayetleri vardır ki müteşabihtir. Onlar hakkında Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ
مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخْرُ مُتَشَابِهَاتٌ
فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا
تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ
وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي
الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا
وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ

(آل عمران: ٧)

(Hüve'llezî enzele aleyke'l-kitâbe) “Ey Rasûlüm! Senin üzerine Kur'an'ı, o Kitab-ı Hakîm'i nâzil eyleyen o Allah'tır. (Minhü âyâtün muhkemâtün) Bu Kur'an'ın âyetlerinin bir kısmı muhkem âyetlerdir, kale gibi sağlam, mânası aşikâr, okuyan hiç başka bir yere kaçamaz, besbellidir; onu tutacak! (Hünne ümmü'l-kitâbi) Onlar kitabın anasıdır, özüdür, aslıdır.”

(*Ve üharu müteşâbihât*) “Bir kısmı da böyle herkesin kafasının anlayamayacağı, esrârengiz, mânâsı kapalı, örtülü, şifreli müteşâbih ayetlerdir.”

(*Feemme’llezîne fî kulûbihim zeyğun*) “Kalbinde eğrilik, bozukluk, nifak, küfür, şirk olan; kötü huy, bozuk niyet olan kimseler; (*feyettebiüne mâ teşâbehe minhü*) giderler, müteşâbih ayetler üzerine takılırlar, onlar hakkında ileri geri konuşurlar.”

(*İbtiğâe’l-fitneti ve’btiğâe te’vîlihî*) “Fitne çıkarmak için tevilini yapmaya çalışarak, eğip bükmeye çalışarak onların üstünde dururlar. (*Vemâ ya’lemu te’vîlehû illa’llâh*) Halbuki onun te’vilini, ancak onu indiren Allah-u Teâlâ Hazretleri bilir!”

O kulların eğri büğrü izahları onu izah etmeye yetmez ve o yaptıkları doğru olmaz. Ama hakiki ilim sahipleri ne derler?

(*Ve’r-râsîhûne fi’l-ilmi*) “İlimde rûsuh peyda etmiş, sağlamlaşmış, istikrar bulmuş, olgun, alim kimseler de derler ki: (*Amennâ bihî küllün min indi rabbinâ*) “Biz buna inandık, hepsi Rabbimiz’in indinden gelmiş ayetlerdir.” der, edebini takınır, ileri geri konuşmaz.

(*Ve mâ yezzekkeru illâ ulü’l-elbâb*) “Bu inceliği ancak aklıselim sahipleri düşünüp anlar.” (Al-İmran, 3/7)

Allah cümlemizin kusurlarını affetsin...
Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin...
Sevdiği ve razı olduğu müslüman kulları arasına
cümlemizi kabul buyursun...

El-fâtihah!

Mehmed Zâhid KOTKU

07. 04. 1968 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis
Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

